

ks. starszy kapelan Antoni Aleksandrowicz

administrator parafii Baranowicze

Urodził się 11 VII 1893 r. w Mińsku Litewskim. Bezpośrednio po ukończeniu gimnazjum w rodzinnym mieście (1911) wstąpił do Seminarium Duchownego w Petersburgu. W 1917 uzyskał święcenia kapłańskie i rozpoczął pracę duszpasterską jako ksiądz diecezji mińskiej. Początkowo był prefektem szkół w Bobrujsku (1917–18), a potem w Mińsku Litewskim (1918–19). W 1919 został kontraktowym kapelanem wojskowym, a dekretem z 11 VIII 1920 przyjął go do WP jako kapelana wojskowego z przydziałem do dyspozycji dziekana rzymsko-katolickiego 4 Armii. Po demobilizacji został mianowany kapelanem garnizonu w Słonimiu (1921) i zweryfikowany jako kapelan ze starszeństwem z 1 VI 1919 (1922). W 1926 został proboszczem parafii wojskowej w Słonimiu, z której z dniem

1 II 1930 przeniesiono go na stanowisko kapelana garnizonu Wilno; jednocześnie objął wówczas funkcję kapelana Wojskowego Więzienia Śledczego w Wilnie. 23 X 1931 przeniesiony na stanowisko administratora parafii wojskowej w Baranowiczach; na stanowisku tym pracował do wybuchu wojny, awansując 1 I 1936 do stopnia starszego kapelana.

Podczas Kampanii Wrześniowej pozostawał na dotychczasowym stanowisku. Opuścił Baranowicze wraz z oddziałami sformowanymi w Ośrodku Zbierania Nadwyżek 78 pp; w trakcie kampanii ranny w nogę. Wzięty do niewoli sowieckiej, osadzony w obozie w Starobielsku. Wywieziony stamtąd w grudniu 1939 do Moskwy i zamordowany w nieznanych okolicznościach w 1940.

Odnznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi.

Ze wspomnień kapelana garnizonu Kobryń mjr. Franciszka Piwowarskiego

23 marca 1939 r. poruszyła wszystkich wiadomość o indywidualnej mobilizacji. (...) Nic też dziwnego, że tematem wszystkich rozmów przez dni następne była ta niespodziewana mobilizacja. Wszyscy czekali z niecierpliwością na jakieś autorytatywne wyjaśnienie. (...)

Wykorzystując kiedyś wolny czas, odwiedziłem ks. kapelana Aleksandrowicza w Baranowiczach, by pomówić z nim na temat ewentualnego powołania do wojska. Odpowiadał wesołymi anegdotami, bo także nie wierzył w możliwość wojny, ale poważnie powiedział, że do żołnierzy trzeba mówić serdecznie, krótko i prosto – przydała mi się ta rada już wkrótce.

F. Piwowarski, *Wspomnienia z II wojny światowej kapelana 83 pp i garnizonu Kobryń* [w:] *Udział kapelanów wojskowych w drugiej wojnie światowej*, Warszawa 1984

Ze wspomnień Józefa Czapskiego

Pieśń „Pod Twą obronę ...” w oborze w Wołoczyskach

Słuchaliśmy w ciemności tych wyzwisk i użerania się, upokorzeni do dna i nagle ktoś zanucił „Pod Twą obronę, Ojczyzna na niebie, Grono Twych

dzieci swój powierza los, Ty im błogosław, ratuj w potrzebie, I broń od złego, gdy zagraża cios”. I nagle cała obora zaczęła śpiewać tę pieśń jak jeden człowiek. W śpiewie był taki zryw dziecienny, pełen wiary i łez, taki błagalny krzyk w ostatnim zdaniu „Boś jest nam tarczą, Boże Ojczyzna nasz” i taka odruchowa jedność wszystkich, że wyczuwało się prawie fizycznie nagle przeobrażenie wewnętrzne, które się w każdym w tej cuchnącej oborze dokonywało, poprzez starą polską pieśń religijną. Ileż razy słyszałem ją potem śpiewaną w Rosji, w obozach, w wojsku, w Iranie, czy w Iraku. Budziła we mnie zawsze jakby wczorajsze wspomnienie innego wymiaru, wspomnienie pieśni w oborze w Wołoczyskach.

11 listopada 1939 r. w Starobielsku

Było wśród nas wielu księży. Między nimi ksiądz Aleksandrowicz. Przebył również całą kampanię wrześniową jako kapelan wojskowy, był znanym na Wileńszczyźnie kaznodzieją. Mieszkał w tym samym pokoju, co major Sołtan. Utykał na zranioną nogę, chodził o kij, zapuścił długą brodę. I znowu w tym pierwszym najcięższym okresie zawdzięczaliśmy temu człowiekowi, jego dobroci i słodyczy, wiele otuchy i duchowej pomocy.

Z nim jest związane wspomnienie pierwszego nabożeństwa zorganizowanego samorzutnie

11 listopada. Na tym nabożeństwie, na brudnym przepełnionym jeńcami korytarzu czerwonego „gmachu majorów”, ks. Aleksandrowicz z łacińskiego brewiarza tłumaczył na polski tekst ewangelii o dziewczęce, którą Chrystus wskrzesił, o arcybóżniku Jairze, który padł do nóg Chrystusa i prosił go bardzo, mówiąc: „iż córka moja kona, pójdź włóż na nią ręce, żeby ozdrowiała i żywa została”. A gdy przyniesiono wieść, że córka umarła, Chrystus powiedział, by się nie bał, wierzył tylko. I poszedł Chrystus do jego domu „i widzi zgłęb płaczących i zawodzących bardzo. A wszedłszy rzekł im: Czemu zgłęb czynicie i płaczecie? Dzieweczka nie pomarła, ale śpi. I śmiali się z niego... A ujawszy rękę dziewczeczki, mówił do niej »Thalita kumi«, co znaczy, »Dzieweczko, tobie mówię wstań«, i natychmiast dziewczeczka wstała i zdumieni się zdumieniem wielkim...”

Tę ewangelię, którą znali wszyscy, wszyscy słuchali tak, jakby ją słyszeli po raz pierwszy i płakali w skrusze, że byli tak małej wiary i że mieli chwile, w których wątpili, że „dzieweczka nie umarła, ale śpi”.

Księdzu Aleksandrowiczowi nie darowano roli, jaką w krótkim czasie w pierwszych trzech miesiącach odegrał w naszym obozie. Parę dni przed wigilią Bożego Narodzenia wywieziono go nagle w nocy razem z superintendentem Potockim oraz z rabinem armii polskiej Steinbergiem. Wszyscy trzej zginęli.

Wiemy o nich tylko, że po paru tygodniach więzienia w Moskwie, trzymano ich w osobnej wieży w Kozielsku, a potem wywieziono w nieznanym kierunku. Wszyscy trzej byli dla nas wzorem prawdziwej tolerancji. Nie było dla tych kapłanów ludzi różnych walczących ze sobą wyznań. Byli nieszczęśliwi, którym trzeba było nieść pomoc religijną.

Kiedy w nocy zabierano ks. Aleksandrowicza, opowiadano mi, że się bał, był bardzo blady, NKWD-yści gwałtownie popędzali go, by szybko zabierał swoje rzeczy i szybko wychodził z pokoju. Ks. Aleksandrowicz zwlekał, jakby czuł, że już więcej nigdy nie zobaczy kolegów, z którymi te trzy miesiące przeżył i do których jak do braci się przywiązał.

J. Czapski, *Wspomnienia starobielskie*, [Włochy] 1944

TYMCZASOWA LISTA KWALIFIKACYJNA DLA OFICERÓW	
1. Stopień i Starszeństwo	Kapitan ks.
2. Imię i Nazwisko	Aleksandrowicz, Antoni
3. Przebieg i funkcja	Kapelan do rezerwy przy Inspektoracie 4 Armii
4. Krótki opis pod względem charakteru i inteligencji	Charakter pury, straszy bardzo wielki, wyjątkowo prosty, gotowości kapłana nader wielka, celowita ofiarowość i oddanie się pracy nad żołnierzem. Bardzo inteligentny, wybitnie katolickie przekonania, życie sumiary. Bardzo dobry harmonizacja.
5. Wojskowe wykształcenie, zachowanie się względem przełożonych, wpływ na podwładnych, prowadzenie korpusu ofic. zachowanie się w boju i t. p.	Względem przełożonych pełen uszanowania. Złoty na stróżach bardzo wielki. Pociąga do siebie dobrocią serca i umiejętnością przestawiania i ostrzeżenia. Był to człowiek do honoru i szuka wielkiej relikwii się i ostrzeżenia. Życie poprostym, bez zarzutu.
6. Czy i jak odpowiada na obecnym stanowisku	Bardzo dobrze
7. Na jakie wyższe stanowisko nadaje się i w jakim stopniu.	Na jakimbądź stanowisku w pracy duszpasterskiej odpowiadają nadzwyczajnie. Do pracy bardzo odporny, mniej się nadaje.
8. Na jakie ewentualnie stanowisko inne nadawałby się (na froncie, w etapie, kraju i t. p.) jeżeli nie odpowiada w rubryce 6. i 7.	nie przy
9. Zachowanie się poza służbą.	Życie sumiary, bardzo taktowy i taktowny w stosunku do przełożonych bardzo do niego przystaje. Bardzo sprytny i bardzo zorganizowany. Nie interesuje się polityką, nie interesuje się wojną.

Tymczasowa lista kwalifikacyjna dla oficerów ks. Antoniego Aleksandrowicza z grudnia 1920 r.

Dziekan 4 Armii ks. Stanisław Gaweł pisał w niej m.in.:

Względem przełożonych pełen uszanowania. Wpływ na żołnierzy bardzo wielki. Pociąga do siebie dobrocią serca i umiejętnością przestawiania z żołnierzem. Często zachodzi do koszar i szuka osobistego zetknięcia się z żołnierzami. W życiu prywatnym bez zarzutu.

Wyższy przełożony, którym był gen. ppor. L. Skierski (również więzień Starobielska), ocenił, że ks. Aleksandrowicz:

(...) przedstawia sobą b. dodatni i nader pożądaną typ kapelana – wychowawcy, gdyż jak życiem prywatnym i postępowaniem swym nieskazitelnym, tak i płomiennym spełnianiem trudnych bardzo w dobie obecnej obowiązków, oddziaływał górną na masy żołnierskie.

Żołnierze Września. Polegli i pomordowani na Wschodzie

Z wniosku na odznaczenie Srebrnym Krzyżem Zasługi:

Będąc przeszło 9 lat kapłanem garnizonu, a następnie proboszczem parafii wojskowej w Stonimie, położył duże zasługi na polu opieki duszpasterskiej. Mając głębokie zamiłowanie do szerzenia dobrego ducha wśród żołnierzy, przyczynił się w wysokim stopniu do moralnego podniesienia całego szeregu roczników szereg. Był wzorowym kapłanem i żołnierzem, świecąc dobrym przykładem dla otoczenia.

98-2
Dowództwo 20 Dywizji Piechoty

66
20 2 747/2

WNIOSK
o udzielenie Medalu Apeluści Aleksandra Kotłowskiego I stopnia "Krzyża Zasługi".

1. Imię i nazwisko kandydata:	Antoni Aleksandrowicz
2. Stanowisko, z podaniem tytułu służbowego, stanowiska, tytułu naukowego, tytułu wojskowego:	Kapłan wojskowy, Apeluści parafii wojskowej, Proboszcz parafii wojskowej.
3. Dotychczasowy adres:	Dzielnica Pers. Nr. 30, Warszawa, parafia Wojskowa S. Józefa.
4. Rodzaj odznaczenia:	Krzyż Zasługi.
5. Stopień proponowanego odznaczenia:	Srebrny.
6. Zyciorys	Urodził się dnia 11. lipca 1893 r. w miejscowości Łopodzie i studiował w Seminarium Duchownym w Warszawie. W roku 1917 otrzymał święcenia kapłańskie. W 1918 został przydzielony do garnizonu w Stonimie. W 1920 został przydzielony do garnizonu w Baranowiczach. W 1921 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1922 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1923 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1924 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1925 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1926 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1927 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1928 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1929 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1930 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1931 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1932 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1933 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1934 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1935 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1936 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1937 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1938 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1939 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1940 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1941 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1942 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1943 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1944 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1945 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1946 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1947 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1948 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1949 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1950 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1951 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1952 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1953 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1954 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1955 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1956 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1957 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1958 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1959 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1960 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1961 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1962 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1963 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1964 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1965 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1966 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1967 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1968 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1969 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1970 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1971 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1972 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1973 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1974 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1975 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1976 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1977 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1978 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1979 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1980 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1981 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1982 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1983 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1984 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1985 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1986 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1987 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1988 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1989 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1990 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1991 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1992 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1993 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1994 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1995 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1996 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1997 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1998 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 1999 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2000 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2001 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2002 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2003 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2004 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2005 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2006 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2007 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2008 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2009 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2010 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2011 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2012 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2013 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2014 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2015 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2016 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2017 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2018 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2019 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2020 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2021 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2022 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2023 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2024 został przydzielony do garnizonu w Łomży. W 2025 został przydzielony do garnizonu w Łomży.

15. Szczegółowe uzasadnienie odznaczenia w myśl art. 1. ustawy o ustanowieniu Krzyża Zasługi:

Będąc przeszło 9 lat kapłanem garnizonu a następnie proboszczem parafii wojskowej w Stonimie, położył duże zasługi na polu opieki duszpasterskiej. Mając głębokie zamiłowanie do szerzenia dobrego ducha wśród żołnierzy, przyczynił się w wysokim stopniu do moralnego podniesienia całego szeregu roczników szereg. Był wzorowym kapłanem i żołnierzem, świecąc dobrym przykładem dla otoczenia.

Dowódca 20 Dywizji Piechoty
OLGERD POZERSKI
Generał Brygady

Dowództwo Okręgu Korpusu Nr IX
Województwo Lubelskie
Tymura

Przysięga w 26 p.uł. Ksiądz A. Aleksandrowicz odczytuje rotę przysięgi. Baranowicze, grudzień 1937 r.